

SKÅNEPROGRAM 2022-2026

– för ett jämlikt och jämställt Skåne

Antaget vid distriktskongressen 2022



Innehåll

Inledning.....	2
En jämlik och jämställd sjukvård	3
Sjukvård efter behov	3
Väl utbyggd offentlig vård.....	3
Privatiseringar.....	3
Tillgänglig vård.....	4
Korta köerna	4
Den nära vården	5
Digitalisering	6
Patientperspektivet	6
Sjukhusvård av hög kvalitet i hela Skåne.....	7
Beredskap.....	7
Folkhälsa.....	8
Jämlik och jämställd hälsa	8
Psykisk ohälsa	9
Det tidiga livet.....	10
Missbruk och hälsoskadliga levnadsvanor.....	10
Idrott och motion.....	11
Tänderna är en del av kroppen.....	11
Personalpolitik	12
Infrastruktur och kollektivtrafik.....	13
En modern och tillgänglig kollektivtrafik i hela Skåne	14
Infrastrukturinvesteringar för ett starkare Skåne och Sverige	15
Tillväxt och ökad sysselsättning.....	16
Öresundsintegration.....	17
Miljö och klimat.....	18
Utsläppsminskning	18
Transporter.....	19
Sjukvården	19
Förnyelsebar energi.....	19
Skånes hav, sjöar, vattendrag och kustbygd.....	20
Biologisk mångfald och naturupplevelser.....	21
Livsmedel och klimatsmarta lösningar	21
Kultur	22
Ett brett kulturutbud i hela Skåne.....	22



Inledning

Ett jämlikt och jämställt Skåne ska präglas av hållbar utveckling, goda och trygga arbetsvillkor och en sjukvård och omsorg i världsklass. Det är ett Skåne där människor känner tillit till varandra och förtroende för välfärden. Det är ett Skåne där alla delar av regionen kan växa och utvecklas. Det är ett starkare Skåne.

Socialdemokraternas övergripande mål är att öka jämlikheten och ge alla invånare goda förutsättningar att leva ett bra liv. En väl utformad politik på de områden som Region Skåne ansvarar för – hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kulturfrågor samt övergripande regional utvecklingspolitik – är avgörande för att nå dessa mål. I detta program lägger vi socialdemokrater fram våra förslag på hur den skånska välfärden kan förbättras och tillväxt och sysselsättnings främjas.

Det största verksamhetsområdet som Region Skåne ansvarar för är hälso- och sjukvården i Skåne. Vården ska vara fri från köer och ges efter behov. Alla skånska sjukhus ska drivas i offentlig regi. Primärvården ska byggas ut med fler offentliga vårdcentraler och utökade öppettider, det minskar också trycket på Skånes akutmottagningar. Den offentliga vården ska bli bättre på att erbjuda digital vård.

Idag är hälso- och sjukvården underfinansierad. Den skånska skattesatsen motsvarar inte de behov som finns i sjukvården. Arbetsituationen i den skånska vården är på många håll pressad och den hårda arbetsmiljön hotar den långsiktiga kompetensförsörjningen. Region Skåne måste bli en bättre arbetsgivare. Arbetsmiljön ska förbättras och bli mer inkluderande så att fler blir intresserade av att söka sig till hälso- och sjukvården.

Under de kommande decennierna blir befolkningen i genomsnitt äldre. Samtidigt kommer allt fler sjukdomar och tillstånd att kunna behandlas, och våra krav och önskemål på välfärden kommer att växa. Behoven av en väl utbyggd sjukvård kommer därför att öka. Den psykiska ohälsan hos unga har ökat, övervikt och fetma är ett tilltagande problem. Det finns stora skillnader i medellivslängd och i allmänna hälsoindikatorer mellan skåningarna. Nästan var tredje skåning upplever otillfredsställda vårdbehov.

För att möta denna utveckling måste hälso- och sjukvården ständigt förnyas och använda kompetens och resurser på bästa sätt för att ge en bra och jämlik vård. Men det räcker troligtvis inte det kan behövas en justering av regionskatten. Vidare måste arbetet med jämlik folkhälsa prioriteras med tidiga insatser inom bland annat mödravården och primärvården.

Region Skåne har också ansvar för kollektivtrafik och regional utveckling. Skåne är en flerkärnig region med både storstäder och landsbygd. Skåne är också en transitregion mellan övriga Sverige och övriga Europa. För en hållbar utveckling och tillväxt i Skåne krävs stora infrastrukturinvesteringar och utbyggd kollektivtrafik. Det är avgörande för att skåningarna ska kunna ta sig till jobbet, skolan och till fritidsaktiviteter.

Vi socialdemokrater menar att klimatpolitiken måste ses som en integrerad del av vår framtida samhällsutveckling. En avgörande del i klimatåtgärderna handlar om att minska utsläppen av växthusgaser. De skånska utsläppen ska reduceras, och det som inte går att minska ska kompenseras genom negativa utsläpp.



En jämlik och jämställd sjukvård

Sjukvård efter behov

Hälso- och sjukvården ska utgå från principen om att alla människor har samma rätt till liv och hälsa, och från insikten om att alla har olika förutsättningar för hälsosamma liv. Den socialdemokratiska sjukvårdspolitiken strävar efter att kompensera för dessa skilda förutsättningar, inte minst de skillnader i hälsa som uppstår till följd av klassklyftor. Hälso- och sjukvården måste därför vara ett gemensamt åtagande; solidariskt finansierad, demokratiskt styrd och fördelad efter medicinska behov.

Väl utbyggd offentlig vård

Vi lever allt längre och kan behandla allt fler sjukdomar och diagnoser. Det är en positiv utveckling som ställer stora krav på hälso- och sjukvården. Men dagens kapacitet kommer inte att räcka till för att leverera en jämlik och högkvalitativ vård till en växande och åldrande befolkning.

Idag är hälso- och sjukvården underfinansierad till följd av att den skånska skattesatsen inte motsvarar behoven i sjukvården. Resurserna till hälso- och sjukvården behöver öka och mer vårdpersonal utbildas och anställas. Det krävs också en omställning av hälso- och sjukvården, så att kompetens och resurser används på bästa sätt för att leverera en bra och jämlik vård.

En stark och sammanhållen offentlig hälso- och sjukvård är en förutsättning för att hantera de hälsoutmaningar samhället står inför och för ett fungerande och långsiktigt hållbart välfärdssamhälle. Samverkan mellan olika specialistfunktioner inom hälso- och sjukvården ska stärkas.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Den offentliga vården ska byggas ut.
- Hälso- och sjukvården ska vara jämlik, jämställd och tillgänglig för alla.
- Sjukvården ska tillföras mer resurser.

Privatiseringar

Under de senaste decennierna har de privatägda inslagen i den svenska sjukvården ökat. Detta har skett genom en kombination av kundvalsmodeller, nya ledningsfilosofier och ekonomiska styrsystem. Den demokratiska styrningen har minskat och marknadsliberala principer har fått större utrymme. Socialdemokraternas uppfattning är att det är de medicinska prioriteringarna som ska styra vården, inte marknadskrafterna.

Vårdvalen i specialistvården är särskilt problematiska då kostnadskontroll saknas och fri etableringsrätt råder. De omfattar samtidigt huvudsakligen relativt enkla, standardiserade ingrepp. Detta har medfört en hög kostnadsökningstakt, vilket orsakat en omfördelning av resurser från resten av sjukvården. Detta sker trots att många andra verksamheter har högre medicinsk prioritet. Fri etableringsrätt innebär dessutom att vårdinrättningarna inte finns i hela Skåne utan att de flesta etablerar sig kring våra storstäder och är därmed inte lika tillgängliga för alla skåningar.

Privata sjukvårdsförsäkringar blir allt vanligare. De som har råd, kan därmed köpa sig före i vårdkön. Socialdemokraterna vill på sikt avskaffa systemet med privata sjukvårdsförsäkringar. Det är en oroväckande utveckling som strider mot den grundläggande principen om att vård ska ges efter behov. Privata sjukförsäkringar innebär också längre väntetider i den offentliga vården då de privata vårdföretagen tar personalresurser i anspråk.



På sikt riskerar de privata sjukförsäkringarna att underminera hela den svenska välfärdsmodellen. Vi socialdemokrater vill i ett första steg se en reglering av de privata sjukförsäkringarna i syfte att upprätthålla principen om vård efter behov.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Vårdvalen inom den specialiserade vården ska ses över utifrån att vårdbehoven ska gå först.
- Ambulanssjukvården ska drivas i offentlig regi.
- Städningen av sjukhuslokaler, tvätt, transport och sjukhusmat är kritiska serviceverksamheter för sjukvården och ska utföras i offentlig regi.
- Privata sjukförsäkringar ska som ett första steg regleras utifrån principen om vård efter behov, på sikt avskaffas helt.
- Alla skånska sjukhus ska drivas i offentlig regi.

Tillgänglig vård

Korta köerna

Skånsk hälso- och sjukvård har bristande tillgänglighet och långa vårdköer. Vårt mål är att vården ska vara fri från köer och långa väntetider. Vårdgarantin ska uppfyllas till 100 procent. Det innebär att ingen ska behöva vänta längre än 90 dagar på besök eller operation eller åtgärd i specialistvården och att alla ska kunna komma i kontakt med sin vårdcentral samma dag och få en medicinsk bedömning av vårdpersonal inom tre dagar.

Den huvudsakliga orsaken till dålig tillgänglighet är brist på personal, framförallt brist på specialistutbildad personal. Idag erbjuder regionen sina medarbetare lön under specialistutbildning. Dessa platser behöver utökas och fler personalgrupper inkluderas. Att använda medarbetarnas kompetens rätt kan också minska bristsituationen. Rätt använd kompetens innebär uppgiftsväxling mellan yrkeskategorier men också användning av fler kompetenser som till exempel medicinska sekreterare och servicemedarbetare. Bristerna i dagens kompetensförsörjning avspeglas i ett beroende av inhyrning från bemanningsföretag. För att främja patientkontinuitet, arbetsmiljö och för att minska kostnaderna måste beroendet av inhyrd personal brytas.

Även andra åtgärder behöver vidtas. Gemensamma väntelistor är ett verktyg som underlättar för de patienter som önskar operation vid ett annat sjukhus än det närmsta om de har möjlighet att göra det tidigare. Planeringen av operationer bör också ske över en längre tidshorisont så att patienterna i så stor mån som möjligt kan få en bokad tid för operation även när väntetiderna är långa.

De regioninterna resursteamerna som tillfälligt kan förstärka avdelningar som behöver extra personal bidrar till att göra operationsverksamheten mindre sårbar och se till att de tillgängliga personalresurserna används så effektivt som möjligt. De spelar också en viktig roll i regionens arbete för att minska beroendet av hyrpersonal.

Det finns idag omotiverade skillnader i tillgänglighet som gör att hälso- och sjukvården inte är jämställd. Kvinnor med gynekologiska besvär eller med klimakteriebesvär ska få hjälp på sin vårdcentral.



Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Vårdgarantin ska uppfyllas till 100 procent.
- Gemensamma väntelistor ska införas.
- Alla patienter som väntar på operation eller behandling ska ha möjlighet att boka en specifik tid, oavsett väntetid.
- De regioninterna resursteamerna ska fortsätta utvecklas.
- Särskilda insatser ska göras för att minska köerna efter pandemin.
- Sjukvården ska vara oberoende av inhyrd personal.
- Fler ska anställas i vården.
- Möjligheten till vidareutbildning betald av arbetsgivaren ska utökas och gälla fler yrkesgrupper.
- Antalet platser på grund- och specialistsjuksköterskeprogrammen och andra vård- och omsorgsyrken med aktuell eller prognosticerad brist ska ökas.
- Tillgängligheten till kvinnosjukvården i Skåne ska förbättras.
- Alla födande kvinnor ska ha plats på förlossningen.

Den nära vården

Vårdcentralen ska vara skåningars förstahandsval. För att möjliggöra en god tillgänglighet kommer vårdcentraler behöva vara tillgängliga en större del av dygnet, och även under helger. Det leder också till ett minskat tryck på akutmottagningarna. En god tillgänglighet måste också säkerställas i hela Skåne genom att fler offentliga vårdcentraler och vårdcentralsfilialer öppnar där behov finns. Alla vårdcentralerna ska också erbjuda både fysiska och digitala besök. Drop-in tider ska också erbjudas.

De offentliga vårdcentralerna har under flera år tappat mark till privata vårdgivare.

Socialdemokraterna menar att detta beror på att den offentliga primärvården drar sig undan konkurrens med privata vårdgivare och istället täcker upp i de områden där det inte finns något intresse för kommersiella aktörer att driva vårdcentral. Vår uppfattning är att Primärvården Skåne ska ha ambitionen att vara det naturliga valet för alla skåningar. Då måste man också sträva efter att driva vårdcentraler över hela Skåne. Därför behövs tydliga mål för att få fler att välja den offentliga primärvården.

För de kroniskt sjuka är kontinuiteten i vården viktig. Därför måste de erbjudas en fast vårdkontakt inom primärvården. Samverkan med kommunernas vård och omsorg är också central.

För att omställningen till en mer nära vård ska bli framgångsrik måste vårdcentralerna få bättre förutsättningar att långsiktigt planera och organisera sin verksamhet och primärvårdens andel av hälso- och sjukvårdens budget måste öka, men utan att besparingar sker på de redan underfinansierade sjukhusen. Sjukvården ska vara sammanhållen för patienterna mellan primärvård, specialistvård och kommunal vård- och omsorg. Hälso- och sjukvårdsavtalet mellan Region Skåne och de skånska kommunerna lägger grunden för en bättre och mer sammanhållen hemsjukvård där patientens behov står i centrum. Samverkan mellan regionen och kommunerna behövs inom en rad områden för att garantera en så integrerad vård som möjligt.



Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Primärvården ska finnas nära medborgaren och ges mer resurser för att kunna ta ett helhetsansvar för patienten och arbeta förebyggande och hälsofrämjande.
- Fler offentliga vårdcentraler och vårdcentralsfilialer ska etableras.
- Fler mottagningar ska ha kvälls- och helgöppet.
- Den mobila vården ska fortsätta byggas ut.
- Den offentliga primärvården ska aktivt arbeta för att öka andelen listade skåningar.
- Samarbetet mellan region och kommun ska stärkas, med särskilt fokus på omhändertagandet av kroniskt sjuka.
- Vårdcentralernas drop in-verksamhet ska utökas.
- Primärvården ska tillhandahålla god tillgänglighet till både fysiska och digitala besök.

Digitalisering

Vi socialdemokrater vill att Region Skåne ska bli Sveriges ledande region i att utveckla, erbjuda och använda digitala tjänster inom hälso- och sjukvården i egen regi. Den som vill ska kunna använda mobilen eller datorn för att nå vården, samtidigt ska den som inte har förutsättningar för att använda sig av digitala verktyg ha möjlighet till kontakt med vården på ett enkelt sätt.

Tider ska kunna bokas och avbokas digitalt, digitala vårdbesök ska kunna användas när det är lämpligt. Men det är också viktigt att de digitala verktygen inte innebär merarbete och slutna system mellan vårdnivåer. Den digitala vården ska underlätta såväl för patienter som för vårdpersonal och alltid vara patientsäker.

Genom digitaliseringen kan vården utformas utifrån patientens perspektiv och behov samtidigt som resurserna används mer effektivt och administrationen för vårdpersonalen minskar. Det finns dock en utveckling där privata vårdföretag genom digital vård utmanar principen om vård efter behov. Utveckling av digital vård får inte hanteras på ett sätt som gör att människor med större vårdbehov trängs undan.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska bli ledande i att utveckla och erbjuda digitala tjänster inom hälso- och sjukvården.
- Den digitala vården ska vara jämlik, lätt att använda och förstå och leda till en bättre och mer effektiv vård.

Patientperspektivet

Hälso- och sjukvården ska vara personcentrerad. Det innebär att den ska bedrivas i partnerskap mellan å ena sidan patienter och anhöriga och å den andra professionella inom hälso- och sjukvården. Människor har olika förutsättningar och vården ska visa intresse och förståelse för patientens hela livssituation.

Alla verksamheter inom hälso- och sjukvården ska verka för en anpassad, tillgänglig och sammanhållen vårdprocess där nästa steg i vårdkedjan är känd för patienten. Samverkan och koordinering mellan hälso- och sjukvården och andra aktörer är väsentlig för att patienten ska uppleva vården som sömlös.



Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Hälso- och sjukvården ska arbeta aktivt för att göra vården mer personcentrerad.
- Arbetet med införande av självtester och egenvård ska fortsätta.
- Patienterna ska inte märka av gränsdragningarna inom hälso- och sjukvården.

Sjukhusvård av hög kvalitet i hela Skåne

Sjukhusen i Skåne kompletterar varandra. Skånes universitetssjukhus måste både ges förutsättningar att bedriva högspecialiserad sjukvård på högsta internationella nivå och ge invånarna i närområdet en god närsjukvård. Det är oerhört viktigt att den nära samverkan mellan Skånes sjukhus och akademierna kan utvecklas. Akutsjukhusen och de mindre närsjukhusen i Skåne ska ge en trygg vård nära medborgarna, men också ges förutsättningar till specialisering och profilering.

Belastningen på sjukhusens akutmottagningar ökar. I många fall beror det på vårdplatsbrist på andra avdelningar på sjukhusen, vilket gör att akutpatienterna inte kommer vidare till rätt vårdavdelning. För att åtgärda detta krävs fler vårdplatser och bättre organisation av akutverksamheten och en tydligare samverkan mellan primärvård och akutsjukvården. Vidare behöver patienter fångas upp av primärvården i högre utsträckning, på så sätt minskar också trycket på akutmottagningarna.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skånes sjukhus ska värnas.
- Simrishamns sjukhus ska drivas i offentlig regi.
- Alla sjukhus ska ges förutsättningar till specialisering och profilering.
- Akutmottagningarna ska förstärkas genom bland annat mer personal och fler vårdplatser på sjukhusen.

Beredskap

Covid-19-pandemin har visat på allvarliga brister i den svenska sjukvårdens förmåga att hantera plötsliga kriser. Tillgången till läkemedel, skyddsutrustning och annan sjukvårdsmateriel är beroende av globala leveranskedjor, som är tänkta att ständigt förse sjukvården med precis vad den behöver för stunden så att kostnaderna för lagerhållning kan minimeras. När dessa globala leveranskedjor brast under trycket från pandemin riskerade svensk sjukvård att stå utan livsviktig utrustning. Socialdemokraterna menar att det var ett misstag att förlita sig på ett så sårbart system. För att stärka sjukvårdens beredskap mot framtida kriser kommer det att krävas såväl samordnade nationella initiativ som ett fortsatt regionalt ansvar för att se till att sjukvården i varje region har en egen buffert.

Bristerna i sjukvårdens krisberedskap handlar dock inte bara om tillgången till läkemedel och sjukvårdsmateriel. Sjukvårdens kapacitet räcker inte till för att möta svenskarnas vårdbehov ens under normala omständigheter. När pandemin slog till blev den snabbt tänjd till bristningsgränsen, vilket drabbat både patienter och vårdpersonal. För att upprätta en god krisberedskap menar vi socialdemokrater att vi inte enbart ska överge *just-in-time*-tänkandet för varuleveranser, utan också kravet på att all verksamhet ständigt ska effektiviseras så att all överkapacitet pressas ur systemet.



Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska inrätta ett permanent beredskapslager av läkemedel och sjukvårdsmateriel, enligt principen om omsättningslagring.
- Den skånska sjukvården ska upprätthålla en viss överkapacitet för att klara av framtida kriser.
- Ett nationellt sammanhållet system för lagerhållning av läkemedel och sjukvårdsmateriel för fredstida kriser och krig ska utvecklas i nära dialog mellan regeringen, regionerna och berörda myndigheter.
- Det ska finnas en produktionskapacitet för viktiga läkemedel och sjukvårdsmateriel i landet, alternativt måste tillgången säkras genom en gemensam tillverkningsberedskap med andra länder.
- En gemensam nordisk tillverkningsberedskap för läkemedel och sjukvårdsmateriel ska ses över.
- Region Skåne ska dra nytta av den gemensamma vårdkapaciteten över Öresund vid kriser och pandemier.

Folkhälsa

Jämlik och jämställd hälsa

Ojämlig hälsa är en konsekvens av social och ekonomisk ojämlikhet. Vi socialdemokrater vill att Region Skåne, i samarbete med kommunerna, bedriver ett preventivt arbete för att främja hälsa. Region Skåne bör ta ansvar för att följa och analysera hälsoutvecklingen i regionen. Detta bör även kompletteras med en regional folkhälsostrategi. Vårdcentralerna bör återigen få ett lokalt områdesansvar för befolkningens hälsa.

Idag är deltagandet i Region Skånes screeningprogram ojämnt, med ett visst bortfall i socioekonomiskt svagare områden. Utsträckningen av detta problem måste kartläggas och åtgärder vidtas för att säkerställa ett jämlikt deltagande.

Personer med funktionsnedsättning har ofta ett sämre allmänt hälsotillstånd än personer utan funktionsnedsättning. Det hälsoförebyggande arbetet måste därför utvecklas och insatser göras för att ge personer med funktionsnedsättning en mer sammanhållen vård.

Symptombeskrivningar, behandlingar och mediciner i vården utgår i många fall från mannen som norm, vilket riskerar att leda till sämre behandling och resultat för kvinnliga patienter samt sämre förståelse för sjukdomar som i huvudsak drabbar kvinnor. Det krävs ett stärkt fokus på jämställdhet och särskilda satsningar på kvinnosjukvård, för att alla ska få tillgång till sjukvård av hög kvalitet.

Alla har rätt till ett fördomsfritt bemötande inom sjukvården. Idag känner exempelvis många Hbtqi-personer en oro för att söka vård. Därför behövs en ökad kunskap om Hbtqi-personers livssituation och rättigheter inom sjukvården.

Rehabiliteringen är en viktig del av arbetet inom sjukvården för att individen ska kunna leva ett aktivt liv med god livskvalitet. Det är dessutom kostnadseffektivt och minskar behov av sjukhusvård.



Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska anta en folkhälsostrategi med övergripande insatser.
- Förutsättningarna för att vårdcentralerna ska ha ett lokalt områdesansvar utreds
- Regionen ska följa folkhälsoutvecklingen och i samarbete med kommunerna bedriva preventivt arbete.
- Auktoriserade tolkar ska erbjudas för en säker och jämlik vård.
- Åtgärder för att säkerställa ett jämlikt deltagande i screeningprogram ska vidtas.
- Det hälsoförebyggande arbetet för personer med funktionsnedsättning ska utvecklas.
- Hjälpmedel ska finnas väl tillgängligt och vara utformade efter patientens förutsättningar oavsett funktionsnedsättning
- Sjukvårdens lokaler ska vara tillgängliga för alla.
- Kunskapsläget kring kvinnors hälsa ska förbättras och särskilda satsningar på kvinnosjukvård ska genomföras och utvecklas.
- Vård och rutiner för omhändertagande vid våld i nära relationer ska stärkas.
- Mottagning för sexuellt våldsutsatta ska införas.
- Sjukvården ska präglas av likabehandling och arbeta aktivt med Hbtqi-personers rättigheter

Psykisk ohälsa

Den psykiska ohälsan ökar i samhället. Särskilt markant är ökningen hos unga flickor. Nästan var tredje diagnos som ställs på vårdcentralerna grundas i psykisk ohälsa. För att möta detta växande problem krävs en rad insatser.

Fler psykologer och kuratorer behöver anställas på vårdcentralerna för att kunna möta behoven. För att öka tillgängligheten och sänka trösklarna för att söka hjälp ska 1177 ha en särskild telefonlinje för rådgivning om psykisk ohälsa. Specialistpsykiatri ska erbjuda högkvalitativ och tillgänglig vård i hela Skåne, vilket kommer kräva satsningar både på fysiska mottagningar, inte minst i mindre städer, och fortsatt utveckling av den mobila vården. Det gäller även den akuta psykiatriska vården.

Barn och unga som mår psykiskt dåligt är en särskilt utsatt grupp som måste fångas upp tidigt. Det behövs mer resurser till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri och till primärvårdens Första linjen, En väg in och ungdomsmottagningarna. Samverkan med kommunala verksamheter som skola, elevhälsa och socialtjänst måste fortsätta utvecklas för att stärka det förebyggande arbetet. En god samverkan mellan barnhälsovård och elevhälsa är också nödvändig.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Människor som mår psykiskt dåligt ska fångas upp i ett tidigt skede.
- Primärvårdens roll i första behandling av psykisk ohälsa ska stärkas.
- En särskild linje för rådgivning ska införas som val inom 1177:s telefonrådgivning.
- Tillgången till specialistpsykiatri ska vara god i hela Skåne.
- Hanteringen av gränssnittet mellan primärvården och specialistpsykiatri ska ses över i syfte att säkerställa att patienter tas emot på rätt vårdnivå.
- Den mobila psykiatriska vården ska fortsätta byggas ut.
- Barn- och ungdomspsykiatri, inklusive Första linjen och En väg in, ska förstärkas och tillföras mer resurser.



- Ungdomsmottagningarnas verksamhet ska finnas lättillgänglig för alla ungdomar i Skåne.

Det tidiga livet

Den vård och det stöd som ges under graviditet, förlossning och barns första tid i livet har betydelse både för jämställdheten mellan kvinnor och män och för barnets hälsa och möjligheter senare i livet. En välfungerande mödra- och barnhälsovård kan därför minska riskerna för att ohälsa och sociala problem går i arv. Föräldraskapsstöd är viktigt för att öka kunskapen hos nyblivna föräldrar om barns utveckling och behov. Hembesök har visat sig vara särskilt verkningsfulla som förebyggande åtgärder. Det krävs riktade insatser mot familjer med förhöjd risk för ohälsa och sociala problem.

Familjecentraler, som samlar mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och stödjande socialtjänst har också en viktig roll i att främja en mer jämlik hälsa i ett tidigt skede av livet. De leder till förbättrad samordning mellan de ingående verksamheterna och bidrar till att uppmärksamma barn som far illa samt motivera familjer som behöver det att söka stöd från socialtjänsten.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Alla ska få en trygg vård
- Hemgång inte ska framtvingas, nödvändig tid på vårdavdelning, patienthotell eller liknande ska erbjudas
- Skillnader i barns hälsa ska motverkas genom riktade insatser till familjer med förhöjd risk för ohälsa.
- Förlossningsvården ska vara trygg och familje-BB eller motsvarande ska finnas i anslutning till alla förlossningskliniker.
- Kvinnor med förlossningsskador ska erbjudas uppföljning, eftervård och rehabilitering.
- Uppsökande arbete ska öka.
- Fler familjecentraler ska etableras.

Missbruk och hälsoskadliga levnadsvanor

Hälsoskadliga levnadsvanor är vanligare hos arbetarklassen. Det ses bland annat i att rökning, alkoholmissbruk, låg fysisk aktivitet och hälsoskadliga levnadsvanor är vanligare hos personer med lägre socioekonomisk ställning. Det behövs satsningar för att främja en jämlik folkhälsa.

Missbruk är ett sjukdomstillstånd. Det finns dessutom ofta en samsjuklighet med andra psykiska och somatiska besvär som vården måste bli bättre på att upptäcka och behandla. Därför är det viktigt med en nära koppling mellan behandling av missbruk och behandling av psykisk ohälsa. Vidare behöver samverkan mellan regionen och kommunerna stärkas utifrån det delade ansvaret för missbruksvården. Det är angeläget att det finns låga trösklar för att söka och få hjälp från sjukvården. En förstärkt regional vårdgaranti bör införas för missbruksvård, för att säkerställa snabba insatser i ett så tidigt skede som möjligt.

För att stärka vårdens kunskap när det gäller att upptäcka och behandla människor med missbruksproblematik bör kunskapsstyrningen stärkas. Därför ska ett regionalt kunskapscentrum inom beroende- och missbruksvård inrättas. Det preventiva arbetet på primärvårdsnivå behöver också stärkas.

Omhändertagande av berusade personer behöver förbättras utifrån ökad tillgång till medicinsk kompetens. Därför vill vi att regionen ska införa tillnyktringsenheter inom sjukvården istället för det omhändertagande som polisen ansvar för idag vad gäller berusade personer.



Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Mer resursers ska satsas på missbruksvården.
- En regional förstärkt vårdgaranti inom missbruksvården ska införas för att korta köerna.
- Missbruksvården ska snabbare upptäcka och behandla samsjuklighet.
- Samverkan mellan regionens psykiatriska ansvar inom missbruksvården och den psykiatriska vården ska förbättras.
- Avgiftningsplatserna ska utökas.
- Mariamottagningarnas verksamhet stärks i samverkan med kommunerna
- Regionen ska införa tillnyktringsenheter.

Idrott och motion

Kontinuerlig motion och rörelse ger positiva effekter, både fysiska och psykiska. Ökande stillasittandet påverkar folkhälsan negativt. Det är viktigt att rörelseglädjen grundläggs tidigt hos barn- och ungdomar. En särskilt stor utmaning finns i att övervikt bland barn i stor utsträckning samvarierar med låg socioekonomisk ställning. Studier visar att deltagande i idrottsföreningar är vanligast bland unga som kommer från socioekonomiskt starka hem samt att idrottsföreningar har olika stor vilja och kapacitet att bidra till ökad inkludering, vilket leder till att offentliga anslag till idrotten får varierande effekt på målet om jämlik tillgång till idrott. En översyn av regionens ekonomiska stöd till idrotten behöver göras för att i större utsträckning främja rörelse och föreningsliv bland unga oavsett socioekonomi.

För att göra det möjligt för alla att uppleva naturen i Skåne ska Region Skåne skydda, bevara och utveckla kultur- och naturmiljöer inom ramen för arbetet med Skånska Landskap.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Idrottens roll som mötesplats för människor med olika bakgrund ska stärkas.
- Ett jämlikt och jämställt idrottsutövande och engagemang ska främjas.
- Idrottsutövandet inom föreningslivet ska stärkas.
- Region Skåne ska göra en översyn av befintliga projekt för att öka barn och ungas fysiska aktivitet, samt utreda hur stödet till idrotten kan utformas för att i större utsträckning främja rörelse och föreningsliv bland unga.
- Region Skåne ska främja det skånska friluftslivet genom att sprida kunskapen till fler om Skånes naturmiljöer.
- Region Skåne ska förbättra informationen om vandringsleder på Skåneledens hemsida.

Tänderna är en del av kroppen

Svenskarnas tandhälsa är överlag god, men det är fortfarande långt kvar till ambitionen om tandvård på lika villkor. Människor med högre utbildning och högre inkomster besöker tandvården oftare och uppskattar den egna tandhälsan som bättre, jämfört med människor med lägre utbildningsnivå och lägre inkomster. Det finns alltså fortfarande tydliga skillnader som kan förklaras med klasstillhörighet när det kommer till tandstatus och munhälsa. Tandhälsa är en viktig välfärdsfråga.



Ojämligheten i tandhälsa kan till stor del förklaras av de höga kostnaderna för tandvårdsbesök som beror på att tandvården inte ingår i den övriga vårdens högkostnadsskydd. Tandvårdstaxorna har dessutom ökat på senare år till följd av beslut som det borgerliga styret i Region Skåne fattat.

Det som behövs är en tandvårdsreform som likställer sjukvård och tandvård. En patient skulle då omfattas av samma slags högkostnadsskydd som finns i övriga sjukvården och avgiftsfinansieringen inte vara högre än den är där. I väntan på en statlig tandvårdsreform ska tandvårdstaxorna i Folk tandvården Skåne sänkas till samma nivå som referensprislistan.

Antalet invånare i Skåne ökar, vilket medför ett ökat behov av tandvård. Det är viktigt att tandvårdsklinikerna har en bra geografisk spridning, både inom våra städer men även på landsbygden.

Folk tandvården i Skåne bedrivs idag som ett aktiebolag. För att stärka finansieringen och samtidigt öka den demokratiska insynen bör bolaget avvecklas, avkastningskravet slopas och tandvården drivas som en förvaltning.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Taxorna ska sänkas till referensprislistans nivåer.
- Folk tandvården ska återgå till förvaltningsform.
- Regionen ska ställa tydligare krav på tillgänglighet.
- En nationell reform ska genomföras där ett högkostnadsskydd, på samma nivå som gäller i sjukvården, införs i tandvården.

Personalpolitik

Region Skåne ska vara en attraktiv arbetsgivare dit personal söker sig och vill stanna kvar och rekommenderar andra att söka anställning. Kompetensförsörjningen är en avgörande fråga för sjukvårdens framtid, en bra personalpolitik förbättrar kvaliteten i välfärden och bidrar till ett ökat intresse att söka sig till vården. Regionen ska aktivt arbeta med arbetsmiljön och ge medarbetarna möjligheter till delaktighet och inflytande. Senior arbetskraft ska ses som en tillgång i kompetensförsörjningen.

Socialdemokraterna vill se en större andel verksamhet i egen regi, men när upphandling görs ska tydliga krav ställas på bra arbetsmiljö och löner. Det ska ställas krav på kollektivavtal i upphandlingar, dessa krav ska även gälla underleverantörer. Vid upphandling av varor från andra länder ska krav ställas på en hållbar produktion och goda arbetsvillkor. Hyvling av tjänster ska inte förekomma.

Ett lyssnande ledarskap är en förutsättning för att kunna ta tillvara verksamhetens hela potential. Personalens inflytande över beslut som påverkar arbetsplatsen ska öka. Som medarbetare i Region Skåne ska det finnas möjlighet att växa och utvecklas och det ska finnas kontinuitet och förutsägbarhet för den anställde. Verksamheterna ska gå mot en tillitsbaserad styrning där vi låter proffsen vara proffs och där personalens vardag präglas av dialog och medbestämmande.

Balans mellan uppdrag och resurser är grundläggande för att skapa hälsosamma arbetsplatser. Vårdens personal ska ges goda arbetsvillkor och fler kollegor för att klara av att tillgodose medborgarnas ökade vårdbehov.



För att de anställda ska må bra på jobbet krävs ett systematiskt arbetsmiljöarbete, både när det handlar om den fysiska och den psykosociala arbetsmiljön, och det arbetet ska ske i samverkan med de fackliga organisationerna. Det ska också finnas goda möjligheter till friskvård för personalen.

Den offentliga sektorn ska inte subventioneras av låga löner och dåliga anställningsförhållanden inom kvinnodominerade yrkesgrupper. Löneskillnader, inom och mellan jämförbara yrken, på grund av kön ska upphöra. Samma sak gäller otrygga anställningsförhållanden och deltid. Tillsvidareanställning på heltid ska vara normen på arbetsmarknaden och tidsbegränsade anställningar ska minimeras. gynekolog

Region Skåne ska arbeta med antidiskriminering. Det behövs ett aktivt arbete för att bredda rekryteringen och öka mångfalden inom de offentliga verksamheterna. Arbetslivet måste vara tillgängligt även för personer som behöver stöd och anpassning på grund av nedsatt arbetsförmåga.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Arbetsmiljön ska förbättras så att sjukfrånvaron minskar och personalen vill stanna kvar och fler vill börja jobba i regionen.
- Tidsbegränsade anställningar ska minimeras.
- Personalens medbestämmande ska öka.
- Meddelarskyddet ska värnas och tystnadskultur motverkas.
- Anställda i regionen ska erbjudas kontinuitet och förutsägbarhet.
- Krav på kollektivavtal ska ställas vid upphandlingar, kraven ska även gälla för underleverantörer.
- Villkoren för personalen i upphandlad verksamhet ska vara så likvärdiga regionens anställningsvillkor som möjligt.
- Lika lön för lika arbete och jämställda löner ska råda.
- Tillsvidareanställning på heltid ska vara norm och delade turer ska inte förekomma.
- Regioninterna resursteam ska baseras på tillsvidareanställningar.
- Region Skåne ska öka antalet praktikplatser, skyddade anställningar, sommarjobb och extratjänster i den egna verksamheten.
- Region Skåne ska som arbetsgivare se till att det går att kombinera yrkesliv och föräldraskap.

Infrastruktur och kollektivtrafik

Skåne är en flerkärnig region med både storstad och landsbygd, och en transitregion mellan övriga Sverige och kontinenten. När Fehmarn Bält-tunneln mellan Danmark och Tyskland öppnar 2029 skapas stora möjligheter för tillväxt. Men det kommer också innebära en stor ökning i godstrafik, vilket sätter press på Skåne som genomfartsregion för svensk import och export. De danska och svenska regeringarna behöver säkerställa att Öresund inte blir en flaskhals, samt att ökad gods- och fjärrtågtrafik inte trycker undan arbetspendlingen i Skåne och Öresundsregionen. För en hållbar utveckling och tillväxt i Skåne krävs stora infrastrukturinvesteringar och en utbyggd kollektivtrafik. Det är avgörande för att skåningar ska kunna ta sig till jobbet, skolan och till fritidsaktiviteter.



En modern och tillgänglig kollektivtrafik i hela Skåne

Resenärerna ska kunna lita på att trafiken avgår och kommer fram i tid och att tåg och bussar är rena och välskötta. För att fler ska välja kollektivtrafik framför bilen måste kollektivtrafiken byggas ut. Hela resan-konceptet ska fortsätta utvecklas i syfte att göra det enkelt för resenärer att resa från dörr till dörr, det innebär till exempel satsningar på mobilitetstjänster i anslutning till kollektivtrafiken. Regionen ska också se över hur möjligheten att ta med cykel på tåg och bussar kan ökas.

Det krävs också nya lösningar för att verifiera betalda biljetter och underlätta på- och avstigning vid alla fordonsdörrar. Det ska vara möjligt att köpa biljetter i alla skånska kommuners centralorter. Skånetrafiken ska ha en fysisk närvaro med hög grad av service på fler orter i Skåne. De regionala busslinjerna och framtidens tågtrafik ska utvecklas, såväl stadsbusstrafiken som expressbussar.

Region Skåne ska ta ansvar för att personalen på regionens fordon har en bra arbetsmiljö och trygga arbetsvillkor. Att ta över personal i egen regi kan vara ett sätt att förbättra arbetsvillkoren. Under mandatperioden vill Socialdemokraterna därför att de trafikavtal som går ut tas över i egen regi.

För att göra Skånes natur mer tillgänglig ska naturbusskonceptet utvecklas. Skånetrafikens resenärsinformation ska också förbättras så att skåningarna enklare kan få information om hur man tar sig med kollektivtrafiken till våra skånska naturområden.

Resmönstren visar att kvinnor i större utsträckning reser kollektivt än män, att satsa på det kollektiva resandet innebär således också en satsning på jämställdhet.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Kollektivtrafiken ska byggas ut så att fler människor kan åka kollektivt i hela Skåne, på landsbygd såväl som i städerna.
- Kollektivtrafiken ska vara jämlik och jämställd.
- Kollektivtrafiken ska anpassas efter pendlingstidpunkter och finnas där behovet är stort, inte bara där flest reser.
- Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig, trygg och punktlig.
- Biljettpriserna ska vara rimliga och standarden och komforten på fordonen ska vara hög.
- Skånetrafiken ska ha en fysisk närvaro med god service på fler orter i Skåne.
- Nya moderna Öresundståg ska handlas upp.
- Ett övertagande av personalen i egen regi ska ske i de avtal som går ut under mandatperioden
- Det ska vara lätt att nå de skånska natur- och rekreationsområdena med kollektivtrafik.
- Det ska vara enkelt att åka kollektivt, från dörr till dörr, genom en utveckling av linjer men också genom exempelvis stationsnära parkering för både bil och cykel samt hyrcykel och hyrbil
- Färdtjänsten ska vara väl tillgänglig, både på landsbygd och i städer.
- Region Skåne ska tillsammans med de skånska kommunerna ligga i framkant i utvecklingen av mobilitetstjänster kopplade till kollektivtrafiken.



- Kollektivtrafikens marknadsandel av det totala motoriserade resandet ska öka till 40 procent senast 2030.
- Det ska vara enkelt att ta cykeln i Skåne och regionen ska främja utbyggnaden av cykelleder samt arbeta för att öka möjligheten att på ett säkert och bekvämt sätt cykla till kollektivtrafiken.

Infrastrukturinvesteringar för ett starkare Skåne och Sverige

Flera av de hårdast belastade järnvägssträckorna i Sverige finns i Skåne, vilket påverkar Skånes utveckling såväl som Sveriges. Det krävs både utbyggnad och ett förbättrat underhåll av järnvägen för att godstrafiken och den regionala kollektivtrafiken på spår ska kunna utvecklas.

Socialdemokraterna i Skåne vill se satsningar på höghastighetsjärnväg mellan Sveriges tre största städer. Höghastighetsbanan ska ha stationsnära lägen och bör finansieras genom lån för att inte trycka undan andra nödvändiga objekt. Utöver det skulle investeringar i dubbelspår på hela Västkustbanan samt Skånebanan öka kapaciteten, minska restiderna och skapa förutsättningar för bättre förbindelser.

För att stärka arbetsmarknaden, minska miljöpåverkan och binda samman Skånes kommuner behövs satsningar på banor som Ystadbanan och Österlenbanan. Även sträckan mellan Simrishamn till Malmö, längst med den tänkta Simrishmansbanan, behövs spårburen kollektivtrafik med hög kapacitet.

Trafiksituationen på E6 genom västra Skåne är ansträngd med tung trafik och köbildning. Trafiksäkerheten behöver förbättras på sträckan, till exempel genom variabla hastighetsgränser, omkörningsförbud under vissa tider för tung trafik och effektivare på- och avfarter. Förutsättningarna för att bygga ut E6 genom Skåne till en trefilig motorväg på fler avsnitt behöver också ses över.

E22 binder ihop västra och östra Skåne. Utbyggnad till motorväg har gjorts på stora delar av sträckningen genom Skåne. Dock är vägen hårt trafikerad och för att garantera trafiksäkerheten och möjliggöra en utveckling av kollektivtrafiken är det viktigt att hela E22:an byggs ut till motorvägsstandard.

E65 i sydöstra Skåne är en viktig transportled. Vägen behöver byggas om för förbättrad tillgänglighet, trafiksäkerhet och framkomlighet.

De regionala flygplatserna fyller en viktig funktion för att Skåne ska ha goda förbindelser med omvärlden, och de främjar näringslivet i Skåne.

De skånska hamnarna har en strategisk och viktig funktion för hela landet. En utveckling av hamnarna skapar mer hållbara transporter, ökad internationell handel och fler jobb. För att stärka de skånska hamnarna behövs infrastrukturesatsningar avseende vägar och järnvägar för att förbättra transporterna till och från hamnarna.

För att främja folkhälsan, miljön och för att minska trängseln på vägarna behövs satsningar på gång- och cykeltrafik. Nuvarande cykelleder behöver förbättras och byggas ut för att fler ska kunna ta cykeln till jobbet eller studierna eller ge sig ut på längre rekreations- och motionsrundor. För att cykeln ska kunna konkurrera med bilen vid kortare resor krävs säkra cykelleder både i städer och på landsbygd. Arbetet med att etablera supercykelstråk ska fortsätta.



Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Det statliga underhållet av järnvägen i Skåne ska förbättras.
- Stambanor ska byggas ut mellan Sveriges tre storstäder med stationsnära lägen och som möjliggör trafik med höghastighetståg.
- Skånebanan och Väst kustbanan ska byggas ut till dubbelspår.
- Framkomligheten på Ystadbanan och Österlenbanan behöver förbättras, bland annat genom dubbelspår mellan Rydsgård och Skurup på Ystadbanan och dubbelspår på Österlenbanan mellan Lunnarp – Smedstorp.
- Simrishamnsbanan ska projekteras för spårburen kollektivtrafik med hög kapacitet för att möjliggöra en snar utbyggnad när ekonomiska resurser finns.
- Framkomligheten på Trelleborgsbanan ska förbättras genom kapacitetsförstärkningar.
- Trafiksäkerheten på E6, E22 och E65 ska förbättras.
- E22 ska förbättras och byggas ut till motorvägsstandard förutsättningarna för att bygga ut E6 på fler avsnitt ska ses över.
- E65 ska byggas ut.
- Kommunikationerna till och från de skånska hamnarna ska förbättras.
- Cykelleder ska byggas ut och cykeln ska vara en naturlig del av kollektivtrafiken.
- Det ska bli lättare att resa klimatsmart via tåg ut i Europa.
- Skånes tre flygplatser ska värnas.

Tillväxt och ökad sysselsättning

Trots en befolkning med hög utbildningsnivå, goda förutsättningar för många näringar och en stark innovationskultur så är sysselsättningsnivån i Skåne den lägsta i landet. Det är inte rimligt. Skåne måste i högre utsträckning bidra till jobbskapande och stärka den svenska konkurrenskraften.

Tillväxten ska öka i hela Skåne. Socialdemokraterna vill se ett tydligare samarbete mellan Region Skåne, Arbetsförmedlingen, arbetsmarknadens parter, kommuner och utbildningsinstanser för att möta behoven i Skåne och minska arbetslösheten.

Folkbildningen ökar människors möjlighet att påverka sin livssituation och är en viktig del i det livslånga lärandet. Region Skåne ska skapa förutsättningar för dialog och minskade utbildningsklyftor i samhället genom att lyfta och stödja folkbildningen. Folkhögskolorna spelar en viktig roll som förmedlare av yrkeskunskaper, bildning och möjligheter till att ställa om till ett nytt yrke. Därför är det viktigt att deras ersättning anpassas efter behoven. Det behövs också en tydligare regional struktur för dimensionering och inriktning inom flera arbetsmarknadsutbildningar, vuxenutbildning, SFI och YH-utbildningar för att bättre kunna möta nya behov som uppstår.

En förutsättning för tillväxt och att skapa arbetstillfällen är att vi ökar Skånes konkurrenskraft och ger fler företag möjlighet att växa och etablera sig i Skåne. Fokus ska vara att ge förutsättningar för den enskilde att etablera sig på arbetsmarknaden. Matchningen mellan företagets behov och den enskildes kompetens måste förbättras.



För att dra nytta av de fördelar som digitaliseringen innebär för den regionala utvecklingen samt för att säkra en jämlik tillgång till samhällstjänster, behövs bredband via fiber i hela Skåne. Ökad digitalisering kommer att locka företag och kvalificerad arbetskraft till Skåne och säkra tillväxten i städerna och på landsbygden.

Sverige är indelat i fyra elområden där elpriset styrs av tillgång och efterfrågan samt elnätets överföringskapacitet. Skåne tillhör elområde 4, där det används mer el än det produceras. Det innebär att Skåne är beroende av elöverföring från andra delar av Sverige vilket gör priserna på el högre. De höga elpriserna drabbar både privatpersoner och företag. Privatpersoner ska inte behöva känna sig oroliga över att ha råd med sin elräkning. Och företagsetableringar och produktionsökning ska inte hämmas av höga elpriser. Effektbristen kan också påverka samhällsviktiga verksamheter.

För att möjliggöra en mer jämlik prisbild i Sverige behöver dagens elområden avskaffas och Sverige utgöra ett enda elområde. Samtidigt behövs en ökad lokal förnyelsebar elproduktion, en intensifierad energieffektivisering samt att de planerade insatserna för ökad överföringskapacitet genomförs snarast.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska samverka med kommunerna kring planering och beslut kring gymnasieskolans dimensionering av platser och program samt deras lokaler.
- Samarbetet mellan region, kommun och arbetsförmedling för att förbättra matchningen och kompetensförsörjningen ska stärkas.
- Matchningen mellan företagens behov och den enskildes kompetens ska förbättras.
- Ersättningen till folkhögskolorna ska höjas.
- Den regionala samordningen av yrkeshögskoleutbildningar och arbetsmarknadsutbildningar ska fortsatt utvecklas.
- Bredband via fiber ska byggas ut i hela Skåne.
- Elområdesindelningen ska avskaffas.

Öresundsintegration

Skånes geografiska läge innebär en stor tillväxtpotential. Arbetet för att stärka Öresundsintegrationen intensifierades genom Öresundssamarbetet Greater Copenhagen and Skåne Committee och det ska fortsätta utvecklas för ökad och hållbar tillväxt och sysselsättning i Öresundsregionen.

Idag arbetspendlar dagligen omkring 15 000 skåningar till Danmark. Erfarenheterna från pandemin har lärt oss hur viktigt det är med dialog och samarbete, även i kristider. Mycket av det gemensamma arbetet i Öresundsregionen hämmades under pandemin och det krävs nya tag för att återgå till den öppenhet och det samarbete som rådde tidigare. Det är helt nödvändigt att de administrativa gränshindren löses för att främja ökad sysselsättning och tillväxt i hela regionen. Målet är att skapa en sammanhållen arbetsmarknadsregion av Greater Copenhagen.

Socialdemokraterna i Skåne vill att det ska vara möjligt att söka och köpa biljett i hela Greater Copenhagen i Skånetrafikens biljettsystem.

Fler fasta Öresundsförbindelser är av stor vikt för att möjliggöra ökad arbetspendling, samtidigt som det också skapar kapacitet för att överföra mer gods till järnväg. Vi socialdemokrater menar



att den fasta förbindelsen mellan Helsingborg och Helsingör ska påbörjas så snart det går. Öresundsmetron mellan Malmö och Köpenhamn är kopplad till utbyggnad av Köpenhamns metro. Vår uppfattning är att den fasta förbindelsen mellan Helsingborg och Helsingör ska byggas före metron, men att metron kan byggas oberoende av om en HH-förbindelse har beslutats.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Greater Copenhagen ska bli en fullt ut integrerad arbetsmarknadsregion.
- Krafttag ska vidtas för att lösa administrativa gränshinder.
- Turtätheten över sundet ska öka.
- Fler internationella events ska placeras i Greater Copenhagen.
- Samarbetet mellan lärosäten i Skåne och Danmark ska öka.
- Det ska vara möjligt att söka och köpa biljett i hela Greater Copenhagen i Skånetrafikens biljettsystem.
- De danska och svenska regeringarna ska gå vidare i arbetet för ett beslut om att bygga en HH-förbindelse och tillsätta en mellanstatlig utredning om en Öresundsmetro.

Miljö och klimat

Klimatpolitiken måste ses som en integrerad del av den framtida samhällsutvecklingen. Jordens medeltemperatur har ökat med ungefär en grad sedan 1850-1900. Den globala uppvärmningen leder till en rad konsekvenser som värmeböljor, torka, översvämningar, avsmältning av polarisarna och stigande havsnivåer.

I Parisavtalet enades världens länder om att den globala temperaturökningen ska hållas under 2 grader och vi ska jobba för att den ska stanna vid 1,5 grader. Enligt FN är världens länder inte i närheten av att klara av Parisavtalets mål. Även Sveriges koldioxidutsläpp minskar för långsamt, både de inhemska och de konsumtionsbaserade utsläppen som genereras utomlands.

Klimatpolitiken är inte bara en internationell och nationell fråga. Ansvaret ligger även på kommuner och regioner. Också individen har möjlighet att genom en mer hållbar konsumtion minska sin klimatpåverkan. Men det är viktigt att omställningen inte blir en klassfråga. Det ska vara lätt att göra rätt, men främst behövs det en systemförändring där det offentliga tar ett stort ansvar för att möjliggöra hållbar konsumtion och minskade utsläpp.

Utsläppsminskning

En avgörande del av klimatåtgärderna handlar om att minska utsläppen av växthusgaser. Region Skåne ansvarar för sjukvården och kollektivtrafiken i Skåne. Inom dessa områden finns en rad åtgärder som kan vidtas för att minska utsläppen. Socialdemokraterna vill att regionens utsläpp ska vara så låga som möjligt, och det som inte går att minska ska kompenseras genom negativa utsläpp eller koldioxidupptag.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skånes växthusgasutsläpp ska vara netto noll år 2030.



Transporter

Kollektivtrafiken är avgörande för ett hållbart klimat genom att fler skåningar väljer tåg, buss och cykel istället för bil. Därför behöver kollektivtrafiken byggas ut i hela Skåne. Skånetrafikens fordon körs idag på fossilfritt bränsle. Men trots detta har den en negativ miljöpåverkan genom bland annat luftföroreningar från dess drift, samt utsläpp vid tillverkning av bussar och tåg. Region Skåne har förutom kollektivtrafiken ansvar för interna transporter och utvecklingen av infrastrukturen i Skåne, vilket medför en rad åtgärder för minskade utsläpp.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Senast 2030 ska de fordon som Skånetrafiken handlar upp inte ge några nettoutsläpp av växthusgaser. Det inkluderar tillverkningsprocessen, driften och avvecklingen.
- Färdtjänst och serviceresor ska vara fossilbränslefria.
- Region Skånes interna transportservice ska vara fossilbränslefri.
- Godstrafiken ställs om till miljövänliga transporter på hav och på järnväg.
- Region Skåne ska främja utbyggnaden av laddningsinfrastruktur för elbilar, även utmed Europavägar och stora landsvägar. Satsningen på eldrivna bussar ska fortsätta under mandatperioden

Sjukvården

Inom sjukvården finns det många åtgärder som kan påverka miljön positivt. Hälso- och sjukvården står för 21 procent av de totala offentliga klimatpåverkande utsläppen. Region Skåne förvaltar lokaler och sjukhus samt bygger nya sjukhus. Således kan åtgärder inom fastighetsområden få en reell påverkan genom minskade utsläpp. Lägre energianvändning innebär lägre miljöpåverkan.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska minimera användningen av engångsprodukter baserade på fossila material.
- Vid köp av nya varor ska dessa vara ekologiskt hållbara.
- Region Skåne ska främja återbruk och restaurering.
- Region Skåne ska i den mån det är möjligt minska förbrukningen av medicinska gaser som påverkar miljön negativt.
- Region Skåne ska gå före i arbetet med klimatdeklarationer för nya byggnader.
- Region Skåne ska alltid eftersträva lägsta möjliga klimat- och miljöpåverkan från nya byggnader.
- Byggnationer ska inkludera återbrukade eller återvunna material.
- Region Skåne ska minska klimatpåverkan i upphandlade bygg- och renoveringsinsatser.
- Region Skåne ska systematiskt gå igenom alla Region Skånes byggnader i syfte att förbättra energihushållning, energieffektivisering och öka andelen förnybar energi.

Förnyelsebar energi

Region Skåne behöver möta den ökade efterfrågan på el på ett hållbart sätt. Socialdemokraterna vill att Skåne ska bli ledande inom produktion av förnyelsebar energi. Med en kombination av



satsningar på sol- och vindkraft kan produktionskapaciteten bli mer stabil. Genom vätgas kan energi lagras, transporteras och tillhandahållas. Även biogas har en viktig roll att spela.

Med bättre teknik kan större mängder el lagras när förutsättningarna är som bäst. Vi socialdemokrater vill se mer av detta i Skåne, vi vill att Skåne går före och visar vägen. För att allt mer el från sol och vind ska kunna komma till nytta måste elanvändningen bli mer flexibel. Vi socialdemokrater vill därför se över hur Region Skåne kan arbeta med effektoptimering i den egna verksamheten. Det högsta behovet av effekt i Skåne uppstår idag på morgnar och kvällar under vintern när den lokala elproduktionen är låg och behovet av el till uppvärmning är hög. Genom att verksamheter som regionfastigheter och Skånetrafiken i mån det är möjligt flyttar sin förbrukning till tidpunkter då tillgången på effekt och kapacitet i elsystemet är högre kan risken för obalans i systemet minska.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska anta en konkret handlingsplan för att Skåne ska bli främst i Sverige på förnyelsebar elproduktion 2030.
- Region Skåne ska öka sin egen produktion av el genom vind- och solenergi.
- Region Skåne ska bidra till att öka förutsättningarna för etableringen av havsbaserad vindkraft.
- Region Skåne ska använda sig av effektoptimering som en del i arbetet med att bidra till ett stabilt elsystem.

Skånes hav, sjöar, vattendrag och kustbygd

Havet, sjöar och vattendrag är viktiga resurser som måste värnas. Utsläpp på land påverkar vattenmiljöerna negativt. Det är en viktig del i klimatpolitiken att minska samhällets negativa påverkan på vattnet. Skåne är lågt beläget och har bebyggelse nära strandlinjen, detta gör oss särskilt sårbara för stigande havsnivåer. Det hotar inte bara bebyggelse, utan även andra kust- och strandnära värden.

Skånes kuster är särskilt utsatta för erosion och läget kommer bli än mer allvarligt vid stigande havsnivåer och hårdare väder. Regionen ska, i samverkan med kommunerna, arbeta med klimatanpassning för att minska riskerna med kusterioson.

Vid stora översvämningar överbelastas avloppsnäten och vatten från reningsverk går orenat ut i havet, ett fenomen som kallas bräddning. Utsläppen i Öresund riskerar att leda till övergödning, algblomning, syrebrist och döda havsbottnar.

Södra Östersjön och Hanöbukten har stora miljöproblem i form av övergödning, döda bottenar, minskad biodiversitet och miljögiftsbelastning. Området innefattar lekområden för flera av Östersjöns nyckelarter som torsk och tillväxtzoner för lax och ål. Arter som alla kraftigt minskat de senaste decennierna och som är nödvändiga för att Östersjöns ekosystem ska fungera och samtidigt bidra till levande kustsamhällen. Kustsamhällena är beroende av havet för ekonomisk och social utveckling.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska aktivt bidra till att minska utsläppen i Skånes vatten vilket inkluderar samverkan mellan Östersjöländerna.



- Region Skåne ska bidra i arbetet tillsammans med Länsstyrelsen och Skånes kommuner för att stärka naturens egen motståndskraft mot klimatförändringar och bidra till anpassning av effekterna av ett förändrat klimat genom exempelvis stöd till insatser mot kusterosion.
- Region Skåne ska ha en aktiv roll i att lösa miljöproblem och samhällsutmaningar med koppling till Hanöbukten och Södra Östersjön.
- Region Skåne ska delta i insatser för att minska spökgarn i samarbete med kommunerna och Länsstyrelsen.
- Region Skåne ska bidra till att säkerställa en hållbar utveckling inom vatten- och avlopp avseende forskning och gränsöverskridande samarbete med ett regionalt perspektiv.

Biologisk mångfald och naturupplevelser

Klimatförändringar och invasiva arter påverkar den biologiska mångfalden negativt. Skåne är den artrikaste regionen i Sverige, men också den regionen som har flest hotade arter. Om Skånes rika biologiska mångfald ska kunna bevaras krävs insatser. Nästan tio procent av arterna blir allt mer sällsynta. Risk finns för att de på sikt kan försvinna helt. Exempel på arter som är hotade i Skåne är kornsparven, vilda bin, och sju av de tolv groddjur. När arter minskar eller försvinner helt påverkar det hela ekosystemet. Det är också viktigt att värna strandskyddet för att behålla allemansrätten och den biologiska mångfalden. Det behövs också stöd för att bevara hotade ängs- och hagmarker. Regionen bör även öka andelen ädellövskog, bok ek m fl, som är av stor betydelse för det skånska landskapet.

Region Skåne förvaltar genom stiftelsen Skånska landskap, stora naturområden, dessa bör utvecklas för att ge fler människor möjlighet till friluftsliv, rekreation och naturupplevelser. Det är viktigt att barn får möjlighet till friluftsliv och naturupplevelser, som ger ökad kunskap om sambanden i naturen.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Regionen ska göra insatser för att bevara hotade landskaps- och naturtyper som är viktiga för flora och fauna.
- Medborgarnas möjligheter till friluftsliv ska främjas genom att sprida kunskap och information till fler om Skånes natur.
- Region Skåne ska främja öppna landskap i Skåne.
- Region Skåne ska bidra i arbetet med att utveckla grönstrukturerna i Skåne.
- Region Skåne ska ge stöd till det skånska jordbruket för att möjliggöra jordbruk som tar hänsyn till den biologiska mångfalden.

Livsmedel och klimatsmarta lösningar

Livsmedelsproduktionen står för 25 procent av genomsnittssvenskens växthusgasutsläpp. Region Skåne är en stor inköpare av livsmedel. Genom smarta krav i regionens upphandlingar kan utsläppen minska. I Skåne används hälften av Sveriges totala mängd bekämpningsmedel för växtskydd. Kemikalierna skapar negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden. Det skånska jordbruket ligger efter avseende andelen ekologiskt odlad mark, 2018 var andelen ekologiskt odlad mark 20 procent i Sverige men enbart 8 procent i Skåne.



Skånes bördiga jord har gett oss en stark livsmedelsnäring, här produceras 30 procent av svensk mat. Socialdemokraterna vill att Skåne ska bli ledande i Europa på hållbara livsmedel. Hållbara livsmedel innebär bland annat en lägre energianvändning i produktionen, minskad vattenåtgång, minskad användning av miljöpåverkande medel, djurskydd och minskade utsläpp av växthusgaser. Ett fokus på hållbara livsmedel i Skåne skulle ge ökad export, skapa nya arbeten och utveckla innovationsmiljön i Skåne.

Vidare behöver Region Skåne utöka sitt arbete med att ge stöd och förutsättningar för nya klimatsmarta lösningar. Detta innefattar stöd till nätverk och innovationsmiljöer men också att regionen köper upp de lösningar som kan bidra till att minska klimatpåverkande utsläpp.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Region Skåne ska efterfråga närproducerade livsmedel från Skåne, det vill säga livsmedel som har sitt ursprung och är förädlade i Skåne.
- Region Skåne ska efterfråga livsmedel med minsta möjliga klimatavtryck, en del i detta innefattar efterfrågan av ekologiska livsmedel.
- Region Skåne ska stödja arbetet med klimatsmart livsmedelsproduktion i Skåne i dialog med jordbrukssektorn.
- Skåne ska bli ledande inom en hållbar livsmedelsproduktion.
- Region Skåne ska ställa krav på svenskt djurskydd.
- Region Skåne ska minska sitt matsvinn.
- Region Skåne ska i större utsträckning basera sina inköp på säsongsbaserad mat.
- Region Skåne ska utveckla sitt vegetariska utbud.
- Region Skåne ska främja utvecklingen av klimatsmarta lösningar.

Kultur

Ett starkt och fritt kulturliv är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Kulturens betydelse för samhällsutvecklingen tydliggörs inte minst av det hårda motstånd den möter av de auktoritära strömningarna som vuxit sig starka i Sverige och världen. I den konflikten är vi socialdemokrater tydliga, vi står upp för kulturens frihet där yttrandefriheten är en bärande pelare och där politiken möjliggör men verkar på armlängds avstånd. Kulturen ger människor möjlighet att växa och utvecklas.

Ett brett kulturutbud i hela Skåne

Kulturen har ett egenvärde i ett demokratiskt samhälle. För ett rikt kulturliv i Skåne behövs både bredd och spets med plats för att både utöva och att ta del av kultur av hög kvalitet. Här finns stora och viktiga kulturinstitutioner som symfoniorkestrar, dansinstitutioner, opera och teatrar men även ett stort fritt kulturliv. Bibliotek, muséer, studieförbund och fria kulturutövare är alla viktiga för att kunna erbjuda skåningarna ett stort kulturutbud. Vi socialdemokrater vill göra konst och kultur mer tillgänglig i hela Skåne. Vi ser att kulturen har stora utmaningar och möjligheter i digitaliseringen och vill stärka stödet för att flera ska kunna tillgodogöra sig kultur digitalt. Uppsökande verksamheter ska utvecklas för att tillgängliggöra kultur för fler.

Vi socialdemokrater vill fokusera mer på det egna skapandet och utövandet i alla åldrar. Barn- och ungdomskultur ska prioriteras och en likvärdig tillgång till kulturutbudet oavsett bostadsort eller klassbakgrund ska säkerställas. Här är samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer viktig. Barn och unga ska få tillgång till kultur i tidig ålder, både att uppleva och genom att



själva vara med och skapa. Det ger barn och unga en naturlig ingång till kultur och bildning. En fungerande kulturskola som är öppen för alla är därför ett viktigt fundament i kulturpolitiken.

Möjligheten till att inte bara ta del av kultur utan att också själv delta i skapandet är en viktig princip. Där spelar studieförbunden en viktig roll i det skånska kulturlivet genom att öka invånarnas inflytande och delaktighet i utbudet av konst och kultur. Studieförbunden är även en viktig arena för bildning och det offentliga samtalet.

För oss socialdemokrater handlar kultur och bildning om människors personliga frihet och samhällets utveckling. Kunskap, kultur och gemensamma samtal möjliggör för människor att vidga sina perspektiv och frigöra sin skaparkraft. Här spelar bibliotek och folkbildning centrala roller. Biblioteken är centrala mötesplatser i vår demokrati. Bibliotekens utveckling till att bli lokala kulturhus är positiv. Folkbildningen är liksom biblioteken viktiga aktörer för kulturens utveckling. Genom folkbildning får människor möjlighet att på sina egna villkor utvecklas och få nya kunskaper, något som i sin tur skapar empati, förståelse, tillit och solidaritet mellan människor.

Utvecklingen av kultursektorn är en viktig del av Skånes utveckling som region. Ett brett kulturliv gör det mer attraktivt att leva och arbeta här. Skåne ska vara en stark, öppen och innovativ kulturregion där alla känner sig välkomna. Skåne är en stark producent av film- och tv-produktioner. Vidare är kulturella och kreativa näringar en växande sektor i Skåne, framförallt inom design och spelutveckling. Detta bidrar till att stärka Skånes utveckling och attraktionskraft.

Region Skånes kulturpolitiska ansvar är att göra kulturupplevelser av hög kvalitet tillgängliga för så många som möjligt. Skånes befintliga kulturinstitutioner ska också finnas på fler platser än idag. Vi vill också uppmuntra och främja fler scener för teater, konst och kultur i både större och mindre format som ett led i att tillgängliggöra kulturen för fler.

Nya samarbeten för detta ska utvecklas tillsammans med kommunernas skolor, studieförbund, folkhögskolor och arrangörsföreningar. Socialdemokraterna vill även verka för att fler nationella kulturinstitutioner ska placeras i Skåne.

Socialdemokraterna vill att regionen ska använda konstnärlig gestaltning som en hälsofrämjande drivkraft i vård- och arbetsmiljön och för att skapa en välkomnande och attraktiv miljö och ge en känsla av sammanhang och omsorg.

Socialdemokraterna i Skåne vill att:

- Skåne ska ha ett rikt konst- och kulturliv av hög kvalitet med både bredd och spets.
- Alla skåningar ska kunna ta del av kultur på lika villkor.
- Barn- och ungdomskultur ska prioriteras.
- En mångfald av kulturella mötesplatser ska utvecklas.
- Folkbildningen ska stärkas.
- Regionens kulturinstitutioners turnéverksamheter ska utvecklas.
- Nya plattformar för kultur och eget skapande ska utvecklas.
- Kultur och konst i offentliga miljöer ska främjas.
- Kulturinstitutioner och det fria kulturlivet ska ges ökade möjligheter att använda digitala kanaler för att nå en bredare publik.
- Nationella kulturinstitutioner ska placeras i Skåne.
- En procent av den totala budgeten vid ny-, om- och tillbyggnad ska avsättas för konstnärlig gestaltning

